

Konstytucja o Trybunale Koronnym - Tekst polski

Stephan z łaski Bożej Król Polski, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie, Wołyńskie, Podlaskie, Kijowskie y Siedmiogrodzkie etc.

Oznajmujemy, wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy: iż [...] postanowienie niżej opisane uczyniliśmy.

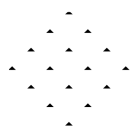
Porządek do obierania sędziów

W każdym Województwie i ziemi, na tym miejscu gdzie wedle starego zwyczaju obierają osoby sądowe; naznaczamy *authoritate praesentis Conventus*, dzień i czas, to jest, pierwszy poniedziałek po Narodzeniu P. Maryi w tym niniejszym roku, a potem na każdy rok tegoż czasu do obierania sędziów do sądów *judiciorum generalium ordinariorum Tribunalis Regni* [...].

Obieranie sędziów

Na których Sejmikach wyżej mianowanych, każde Województwo obrać spólnie ma i będzie powinno, między sobą osobę jedną godną, bogobojną, cnotliwą, prawą i zwyczajów sądowych tego kraju umiętną, osiadłą. [...]

Ciż obrani sędziowie do drugich tylko sądów trwać mają, a inni na ich miejsca *ad hoc idem iudicium sive Tribunal generale* obierani być mają, czas i dnia obierania tych sędziów wyżej oznaczonego. A żaden z elektów po wtóre nie ma być obran do lat czterech, oprócz tego, gdzieby się w którym Województwie na tegoż wszyscy, *nemine contradicente*, zgodzili, a iżby się tego podjął uprosili.[...]

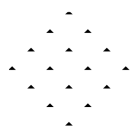

Jako sędzić mają i o akcjach duchownych

Sędzić mają sprawiedliwie z rejestru po województwach jako wotują nie odstrzelając się od prawa pospolitego, jakiego która ziemia używa, Boga i sprawiedliwość jego świętą przed oczyma mając. A Sędziowie dekret ex scripto ferować mają, na którym skrypcie, dwaj albo trzech sędziowie podpisać się mają. A gdzieby się trafiła różność, albo też paritas votorum, mają raz, dwa, trzy znowu per vota puścić i przy tej stronie konkluzja zostawać ma, która za sobą dowodów prawnych więcej będzie miała, a potem major pars konkludować ma. A iż wszystkie ziemie panów duchownych, którekolwiek w Ziemstwie, w Grodzie, w Urzędzie Podkomorskim prawa pisanego sędzone były i będą, z mocy albo z apelacji i jakimkolwiek inszym obyczajem przypadły, albo przypadać będą, przed tymże Trybunałem podług prawa pospolitego odprawowane być mają. [...]

Co sędzić mają

Sędzić mają causas omnes et singulas, od sądów ziemskich, Grodzkich, Podkomorskich, Komisarskich in causis divisionis bonorum, Wiecowych, permotiones, apellationes, remissiones, limitationes, et alio quovis modo, i wszystkie insze generaliter, którekolwiek na Sejm, albo za dworem naszym Królewskim, tam ab officijs, quam ex officijs occasione non factae executionis decreti, vel decretorum, iudicij Tribunalis generalis Regni, hujus ultimeae instantiae, in his rebus quae quae iudicio hujus Tribunalis iudicandae incumbunt, et iudicatae fuerint: et aliorum gravaminum ex iudicijs, sive officijs Capitaneorum et eorum officialium, circa administrationem iustitiae illatorum. Tych wszystkich kaur, które bądź in iudicijs ultimae instantiae, bądź w Ziemstwie albo w Grodzie przesądzone y ad locorum Capitaneos pro executione facienda odesłane, gdzieby podług tychże remissyi bez wszelkich przewłok exequowane nie były, także kauzy od które od jakichkolwiek Trybunałów ultimae instantiae przeszłych, w Województwach uchwalonych przypadały, i insze i wszelkie sprawy, którekolwiek tak z dawnych jako i z nowych pozwów, przypozywów przypadać będą, a temu Trybunałowi należeć będą. [...]

Miejsca Sądom

W Wielkiej Polsce Piotrków, do którego te Województwa należeć będą: Poznańskie, Kaliskie, Sieradzkie, Ziemia Wieluńska, Łęczyckie, Brzeskie, Inowrocławskie, Ziemia Dobrzyńska, Mazowieckie, Płockie, Rawskie.

W Małej Polsce Lublin, co którego te województwa należeć będą: Krakowskie, Sandomierskie, Ruskie, Podolskie, Lubelckie, Bełskie, Podlaskie, z tym dodatkiem: iż ci sędziowie wszyscy odsądziwszy Wielkiej Polski Województwa w Piotrkowie, mają zassie jechać na czas niżej oznaczony do Lublina i także tam osądzić województwa Małej Polski. [...]

Prusy

Województwa Pruskie przy swych sądziech zostawujemy, tak, że onych nie Trybunał, ale My sami sędzić będziemy

Xięstwa Litewskiego sądy

A w Wielkim Xięstwie Litewskim przy swych prawach, według poprzysiężenia Unij zostaną, poprawę statutu swego wedle konstytucyi w Lublinie w roku sześćdziesiątym dziewiątym uczynionej i wedle poprzysiężenia Króla Jegomości Henryka i naszego, wcale zachowując, jakoż ku poprawie tych spraw sądowych Wielkiego Xięstwa Litewskiego i sejmiki w województwach Wielkiego Xięstwa Litewskiego naznaczamy w tym roku 1578 miesiąca maja 23 dnia; a z tych sejmików większy zjazd mają mieć Stany W.X.Lit., dla tejże poprawy statutu praw ich, w Nowogródku na pewny czas na dzień św. Michała, w tymże to roku teraźniejszym. A stąd mają tę poprawę przynieść na Sejm Koronny pierwszy, ku confirmacyi naszej. [...]

(Volumina Legum t. II, Petersburg 1859, s. 182-187)